

Kössünk békét!

11/1

NÉMETORSZÁG A VALLÁSHÁBORÚ IDEJÉN

SZEMELVÉNYEK

Németországban a XVI. században számos heves konfliktus jelentkezett, s ezek gyakran hosszantartó háborúk kirobbanásához vezettek. E konfliktusok kiváltói voltak vallási viszályok, a császári hatalom terjeszkedésének ellenszegülő arisztokrácia, a köznemesség jövedelmének apadása, a jelentős és erős városok nagy száma, valamint a kereskedelmi viszonyok fokozatos terjedése, amit a részben még hagyományos életmódot folytató parasztság életvitelének fenyegetéseként élt meg. A német fejlődés jobb megértéséhez figyelembe kell venni a német-római császár viszonylag gyenge helyzetét is. A német-római császár személyéről mindig a legjelentősebb urak, az úgynevezett választófejedelmek döntöttek, ez igencsak meggyöngyítette a császár hatalmát, és megnehezítette a dinasztia-alapítást. Ugyanezen okból erős a német fejedelmek helyzete. Több fejedelem már a késő középkorban sikerrel növelte befolyását a tartományában élő alacsonyabb rangú nemesek fölött, és kezdte meg a központosított hivatali apparátus kiépítését.

A Németországot 1525–26 körül földülő parasztháborúk a terjeszkedő fejedelmi hatalommal szembeni ellenállási kísérletként értelmezhetők. A lázadó parasztok, akiket gyakran köznemesek és papok vezettek, gyakran a városok is támogattak, veszélyt jelentettek a fejedelmek hatalmi politikájára nézve. A német fejedelmek végül is felülkerekedtek. A XVI. századi vallásháborúkban már főként a császár és a függetlenségükért küzdő fejedelmek szembenállásáról volt szó. Az augsburgi vallásbéke (1555) mind a protestáns, mind a katolikus fejedelmek számára egyértelművé tette Németország széttagoltságát és a császár tekintélyvesztését.

A német birodalmi arisztokrácia számára ezek a változások azt jelentették, hogy a császártól való függőségük pusztán formálisá vált. A köznemesség, mely nem közvetlenül a császártól, hanem a helyi fejedelmektől függött, politikailag és gazdaságilag fenyegetetté vált. Politikailag azért, mert a fejedelmekkel szembeni ellenállásuk sikertelen maradt, gazdaságilag pedig azért, mert a földbirtokaikból származó jövedelmek csökkentek. E csoport életszínvonala gyakran alacsonyabb volt, mint a gazdag polgárságé, jóllehet a nemeség rangban a polgárság fölött állt.

A számtalan háború ártott a városok fejlődésének. A kereskedők közül sokan máshová vándoroltak, a Hanza városok hatalma csökkent. ...A városokban a pénz volt a társadalmi különbségek legfőbb meghatározója. Az elitet a városi kereskedők alkották. A középrétegek nagyrészt kézművesekből álltak. Ez utóbbiak a céhen keresztül, főként a kisebb városok vezetésében, gyakran igen nagy hatalomra tettek szert. Ahol a céhek erős szervezetekké váltak, ott gátolni tudták a céhen kívüli új gazdasági tevékenységeket is. A harmadik csoport a kézműves legényeket és szabad iskolázatlan munkásokat tömörítette, végül a szegények népes tömege következett.

Forrás: Groningen: Nyugat-európai gazdaság és társadalomtörténet. Osiris, Budapest, 1995. 137–138. o.

11/2

SZEREPKÁRTYÁK

VÁLASZTÓFEJEDELEM

KÖZNEMES

POLGÁR

PARASZT

VÁLASZTÓFEJEDELEM

KÖZNEMES

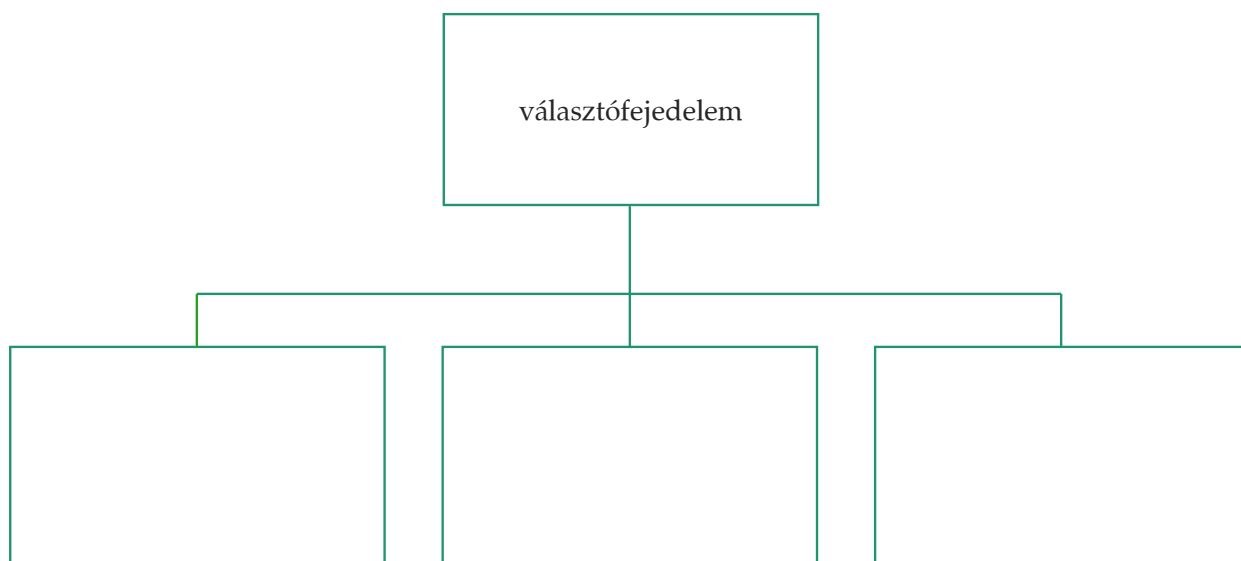
POLGÁR

PARASZT

11/3A
SABLONOK

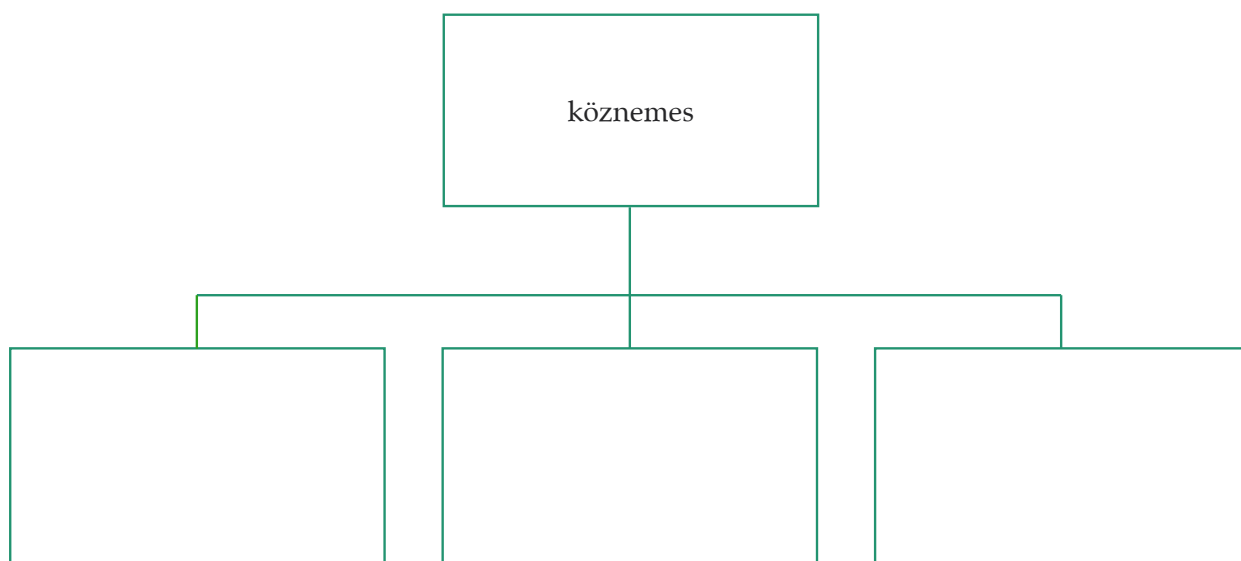
A jellemzéstérkép készítéséhez

A)

.....

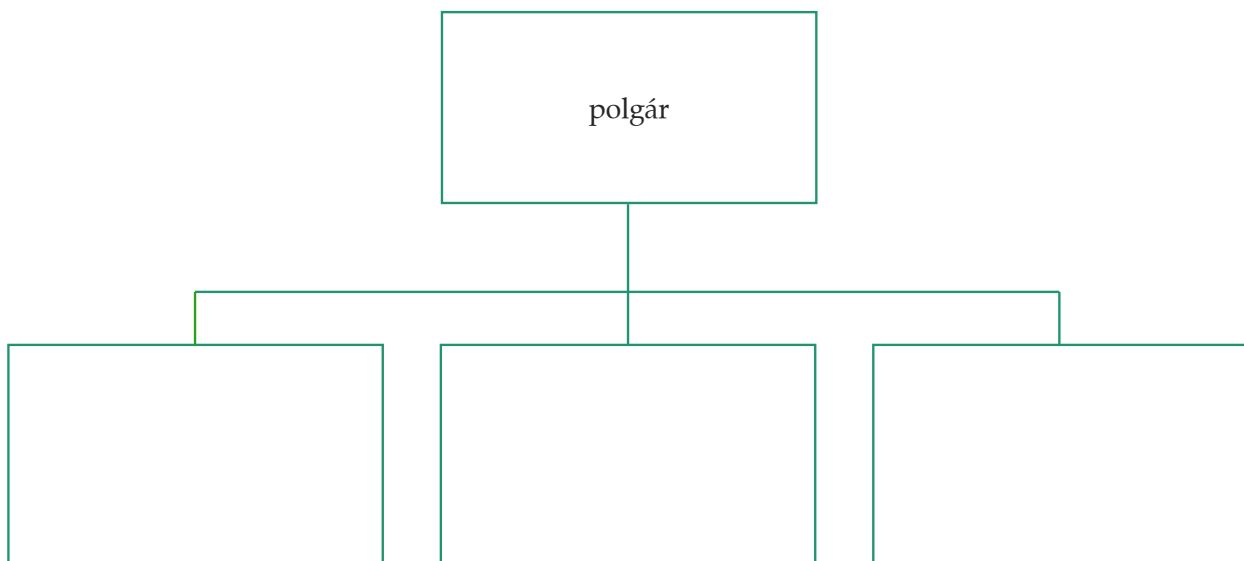
B)

11/3B
SABLONOK

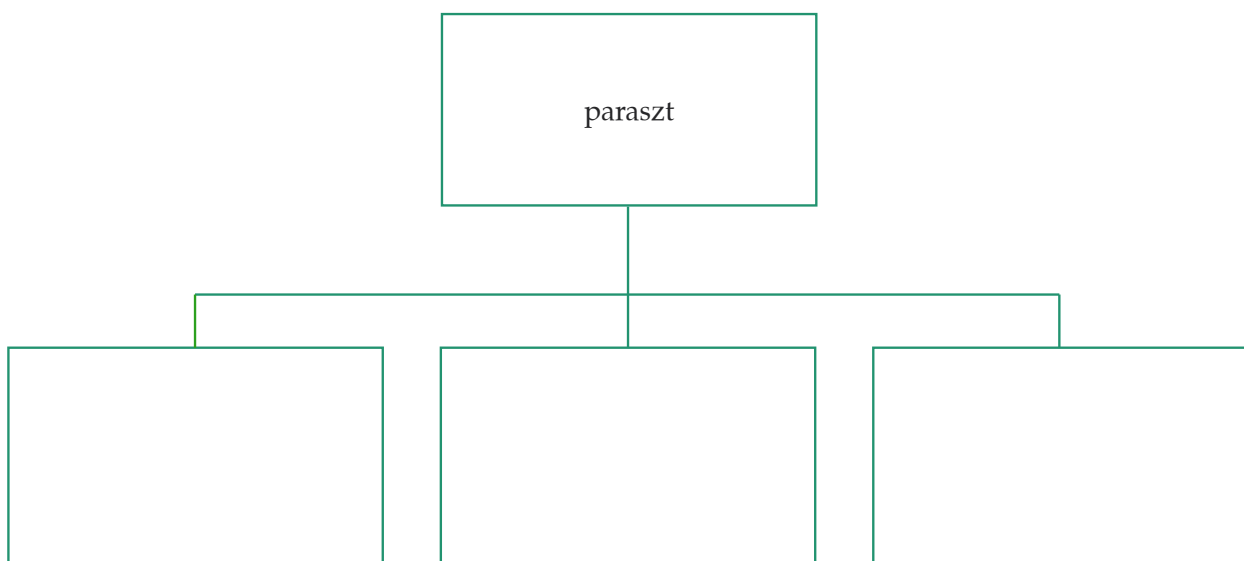
A jellemzéstérkép készítéséhez

C)

.....

D)

11/4

AZ AUGSBURGI VALLÁSBÉKE (1555)

A vallásbéke fő határozatai:

1. A béke csak a lutheránusokra és a katolikus felekezetre érvényes.
2. Az alattvalók kötelesek uralkodóik vallását követni (cuius regio, eius religio: akié a föld, azé a vallás); csak a birodalmi városok élvezik a vallási toleranciát.
3. Az egyházi területekre (pl. püspökségek) nézve az a »feltétel« van érvényben az egyházfejedelmeknek, hogy, ha megváltoztatják hitüket, le kell mondaniuk hivatalukról.
4. »Declaratio Ferdinandea« biztosítja az egyházi territóriumok nemeseinek és városainak a vallásszabadságot.

11/5

KÖVETI JELENTÉS

EGYÉNI FELADATLAP

Írj egy követi jelentést az alábbi megbízók valamelyikének az augsburgi vallásbéke társadalmi megítéléséről – a csoportotokban lezajlott vita alapján. A címzettek a következők lehetnek:

- A pápa
- A francia király
- A török szultán

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Aláírás: .....

11/6

CSOPORTOS ÖNÉRTÉKELŐ LAP

Értékeljétek közösen a csoport mai munkáját úgy, hogy neveket, illetve jellemzőket írtok minden sorban az üresen hagyott helyekre.

A csoport tagjai: .....

1. Ma ..... volt a legügyesebb a fűrtábra elkészítésében.

2. Ma ..... figyelt a leginkább másokra.

3. Ma ..... tudta a legjobban kiemelni a forrásokból a szükséges információkat.

4. Ma ..... tudott a leghatásosabban érvelni a vita során.

5. Ma ..... volt a legösszeszedettebb az állásfoglalás kialakításában.

6. Ma mindannyian jók voltunk .....

.....

.....

.....

7. Legközelebb jobban kell ügyelnünk arra, hogy .....

.....

.....

.....

